

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDPARTEMENT**

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
15/2754 - GRK

Dato
02.07.2015

Høring - NOU 2015:4 Tap av norsk statsborgerskap

Vi viser til Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 27. mars 2015 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

Som det fremgår av NOU pkt 3.2 er hovedregelen at norsk statsborger ikke kan utleveres til et annet land, jf. utleveringsloven § 2. Til orientering gjør vi imidlertid oppmerksom på at lov 3. mars 1961 nr. 1 om utlevering av lovbrytere til Danmark, Finland, Island og Sverige som det er vist til i NOUen er opphevet, og erstattet av lov 20. januar 2012 nr. 4 (arrestordreloven). Arrestordreloven implementerer to avtaler Norge har inngått – parallellavtale mellom EU, Island og Norge og overleveringsprosedyre mellom partene, og konvensjon om nordisk arrestordre. Per i dag er arrestordreloven kun trådt i kraft for nordiske arrestordrer.

Etter arrestordreloven er norske borgere i utgangspunktet likestilt med andre lands borgere, og skal derfor som hovedregel overleveres på lik linje med andre. Loven har imidlertid fakultative avslagsgrunner vedrørende ettersøkte som er bosatt i Norge eller er norske statsborgere. For nordiske arrestordrer kan overlevering til straffullbyrding av disse avslås dersom norske myndigheter forplikter seg til å fullbyrde dommen, jf. loven § 19 første ledd bokstav a jf. § 12 annet ledd. Videre kan overlevering til straffeforfølgning gjøres betinget av at en eventuell fellende dom skal fullbyrdes i Norge, jf. lovens § 22 annet ledd.

Nordisk-europeisk arrestordre har tilsvarende avslagsgrunner som nordiske

arrestordrer. I tillegg kan en nordisk-europeisk arrestordre som gjelder en norsk statsborger avslås om den er utferdiget av en stat som ikke overleverer egne borgere til Norge.

JD mener at deltakelse i fremmed styrke som ikke truer norske interesser, ikke bør føre til tap av norsk statsborgerskap. En person som deltar i fremmed styrke som kjemper mot norske interesser, f.eks. en koalisjon der Norge er medlem, bør derimot som utgangspunkt miste sitt norske statsborgerskap.

I det videre arbeidet med saken bør det utredes om tap av statsborgerskap også bør omfatte personer som er ilagt straff for andre alvorlige straffbare forhold, og/eller som utgjør en fare for grunnleggende nasjonale interesser. Videre bør det vurderes om tap av statsborgerskap bør ilegges administrativt, både av effektivitetshensyn og for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av utlendingsrettslige konsekvenser som følge av tap av statsborgerskap.

Hvordan en ordning om tap av statsborgerskap kan utformes beror blant annet på om reaksjonen utgjør straff etter Grunnloven § 96 og EMK. Det gjelder blant annet spørsmålet om det er adgang til administrativ ileggelse og om ileggelse kan skje etter en avsluttet straffesak. Reaksjoner som utgjør straff i § 96 sin forstand, kan bare ilegges ved «dom», det vil si «av domstolen i første instans etter en prosess initiert av staten», jf. Høyesteretts dom inntatt i Rt. 2014 side 620 (avsnitt 48).

Utvalget konkluderer med at tap av statsborgerskap som skyldes tjenestegjøring i fremmed militær styrke eller skade på nasjonens vitale interesser anses som straff etter Grunnloven §§ 95 og 96, jf. NOU 2015: 4 punkt 7.3.2. Vi har ikke undersøkt spørsmålet nærmere, men vil peke på at premissene for utredningens konklusjon fremstår som tvilsomme når det heter at «Høyesterett har riktignok presisert at straffebegrepet etter Grunnlovens § 96 kan forstås på annen måte enn EMK, men har i hovedsak lagt den samme vurderingen til grunn» (s. 50). Vi viser her til Rt. 2014 s. 620 i avsnitt 47, der det heter: «Straffebegrepet i EMK er vesentlig videre enn Grunnlovens begrep, ...».

Såfremt det er aktuelt med en ordning som Grunnloven ikke åpner for ved ileggelse av reaksjoner som etter Grunnloven § 96 første ledd er straff, bør Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet sørge for at straffebegrepet vurderes nærmere. Utvalget konkluderer også med at tap av statsborgerskap som skyldes tjenestegjøring i fremmed militær styrke eller skade på nasjonens vitale interesser, utgjør straff etter EMK. Vi kan ikke vurdere dette spørsmålet nærmere. Dersom det er aktuelt med ordninger for ileggelse av tap av statsborgerskap som EMK stenger for i saker om «straff» etter EMK, bør Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet sørge for at EMKs straffebegrep vurderes nærmere.

Avslutningsvis peker vi på at det er viktig i den videre saksbehandlingen at økonomiske og administrative konsekvenser utredes godt og at de berørte fagdepartementer involveres i arbeidet på egnet tidspunkt og måte.

Med vennlig hilsen

Bente J. Kraugerud
avdelingsdirektør

Grethe Kleivan
avdelingsdirektør

